

Saavutettavuus verkossa - kenelle, miksi ja miten?

Anne Malmström

ASIAANTUNTIJAT

Anne Malmström
JCO Digital

Daniel Kouvo
JCO Digital

Mitä on saavutettavuus?

- Verkkopalvelujen saavutettavuudella tarkoitetaan että verkkopalvelu suunnitellaan siten, että mahdollisimman moni pystyy käyttämään niitä, riippumatta siitä onko henkilöllä joitakin rajoitteita vai ei.
- Saavutettavuuteen kannattaa panostaa, sillä 20% meistä tarvitsevat saavutettavia verkkopalveluja pystyäkseen asioimaan netissä.
- Myös käyttäjä ilman rajoitteita hyötyy saavutettavuudesta, sillä saavutettava verkkopalvelu on samalla käyttäjäystävällinen.
- Bonus => hakukoneystävällinen => Google :)

Saavutettavuus = käyttäjäystävällisyys = hakukoneystävällisyys

Saavutettavuusdirektiivi

- Perustuu EU direktiiviin vuodelta 2016

Suomessa: Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta

- Laki velvoittaa: WCAG 2.1 -ohjeistuksen A, AA tasoa => 49 eri kriteeriä (Web Content Accessibility Guidelines)
- Laki velvoittaa: Saavutettavuusseloste
- Laki velvoittaa: Palautteen vastaanottaminen ja siihen vastaaminen 14 päivän sisällä

Saavutettavuusvaatimusten siirtymäajat

Siirtymäaikoja koskeviin säännöksiin liittyy yksityiskohtia, joita kaikkia ei ole huomioitu tässä kaaviossa.

23.9.2018 jälkeen
julkaistut julkisen
sektorin verkkosivustot

*23.9.2019 jälkeen: julkisen sektorin
intranetit silloin, kun ne uudistetaan
täysin tai kun hankitaan tai
julkaistaan kokonaan uusi intranet*

Vesi- ja energiahuollon,
liikenne-, posti-, vakuutus- ja
pankkialan verkkosivustot

23.9.2019

23.9.2020

1.1.2021

23.6.2021

- Ennen 23.9.2018 julkaistut julkisen sektorin verkkosivut
- Verkkosivuilla olevat tallennetut videot ja äänitiedostot

Mobiilisovellukset

- Tiedostot (esim. word- ja pdf-tiedostot) noudattavat kaavion siirtymäaikoja, jos ne on julkaistu 23.9.2018 jälkeen.
- Ennen 23.9.2018 julkaistuja tiedostoja ei tarvitse tehdä saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi, paitsi jos niitä tarvitaan asiointiin.
- Ennen 23.9.2020 julkaistuja videoita ja äänitiedostoja ei tarvitse tehdä saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi eikä niitä tarvitse poistaa sivuilta siirtymäajan jälkeen.

Miksi saavutettavuutta?

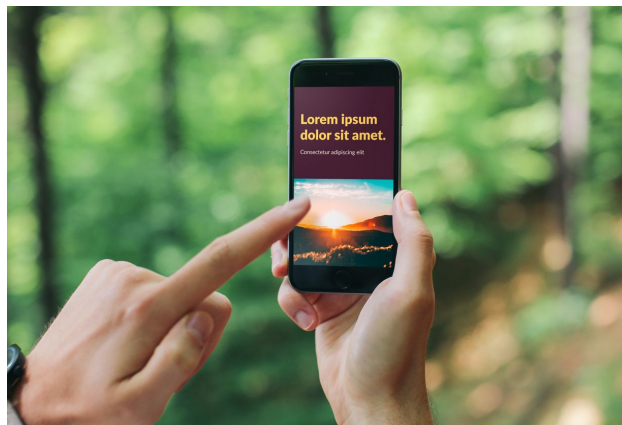
- Digitaaliset palvelut lisääntyvät yhteiskunnassa.
- Saavutettavat digitaaliset palvelut edistävät tasa-arvoa ja ottavat eri ihmisryhmiä huomioon
- Ihmiset joilla on eri tyyppisiä rajoitteita on osa yhteiskuntaamme

Kuvalähde:
saavutettavuusvaatimukset.fi

Ketkä hyötyvät saavutettavuudesta?

- Kaikki => sillä saavutettavuus on samalla käyttäjäystävällisyyttä
 - Kontrastivärit ovat hyödyksi monessa tilanteessa esim. auringonpaisteissa
 - Isot painikkeet ovat mobiilissa helpompia käyttää
- Heikkonäköiset ja värisokeat hyötyvät myös hyvistä kontrastiväreistä ja selkeästä struktuurista

Ketkä hyötyvät saavutettavuudesta?

- Sokeat => käyttävät ruudunlukijaa
- Kuulovammaiset ja henkilöt, joilla on alentunut kuulo
- Henkilöt, joilla on luki- ja hahmotusvaikeuksia
- Vieraskieliset henkilöt

+ Henkilöt, joilla on tilapäisiä rajoitteita (esim. murtunut käsi)

Graafinen suunnittelu

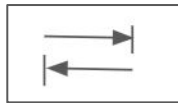
- Saavutettavuus alkaa suunnittelusta
=> hienoja saavutettavia verkkopalveluja
- Kontrastivärit vähintään 4.5:1 leipätekstissä
- Fonttikoko
- Oikea fonttivalinta => selkeä
- [Näkyvät linkit](#)
- Ulkoasu on johdonmukainen ja alasivuilla toistuva struktuuri => helpompi navigoida
- Selkeä ja rauhallinen

Black on White Contrast: 21:1 <table><tr><td>Normal text</td><td>Large text</td></tr><tr><td>✓ AA (4.5:1)</td><td>✓ AA (3:1)</td></tr><tr><td>✓ AAA (7:1)</td><td>✓ AAA (4.5:1)</td></tr></table>	Normal text	Large text	✓ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)	✓ AAA (7:1)	✓ AAA (4.5:1)	White on Green Contrast: 3.28:1 <table><tr><td>Normal text</td><td>Large text</td></tr><tr><td>✗ AA (4.5:1)</td><td>✓ AA (3:1)</td></tr><tr><td>✗ AAA (7:1)</td><td>✗ AAA (4.5:1)</td></tr></table>	Normal text	Large text	✗ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)	✗ AAA (7:1)	✗ AAA (4.5:1)
Normal text	Large text												
✓ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)												
✓ AAA (7:1)	✓ AAA (4.5:1)												
Normal text	Large text												
✗ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)												
✗ AAA (7:1)	✗ AAA (4.5:1)												
White on Orange Contrast: 3.13:1 <table><tr><td>Normal text</td><td>Large text</td></tr><tr><td>✗ AA (4.5:1)</td><td>✓ AA (3:1)</td></tr><tr><td>✗ AAA (7:1)</td><td>✗ AAA (4.5:1)</td></tr></table>	Normal text	Large text	✗ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)	✗ AAA (7:1)	✗ AAA (4.5:1)	White on Blue Contrast: 5.14:1 <table><tr><td>Normal text</td><td>Large text</td></tr><tr><td>✓ AA (4.5:1)</td><td>✓ AA (3:1)</td></tr><tr><td>✗ AAA (7:1)</td><td>✓ AAA (4.5:1)</td></tr></table>	Normal text	Large text	✓ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)	✗ AAA (7:1)	✓ AAA (4.5:1)
Normal text	Large text												
✗ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)												
✗ AAA (7:1)	✗ AAA (4.5:1)												
Normal text	Large text												
✓ AA (4.5:1)	✓ AA (3:1)												
✗ AAA (7:1)	✓ AAA (4.5:1)												

Normal text is 16px regular - Large text is 18.66px bold - Large text can also be 24px

Tekninen toteutus

- Responsiivisuus (mobiiliin sopeutuva)
- Tabin käyttö - kaikki tieto tulisi olla saatavilla näppäimistöllä
- Koneellisesti luettava ruudunlukuohjelmalla
- Oikea HTML ja rakenne
- Alt - tekstit (vaihtoehtoiset tekstit kuviin)
- Zoom 200%
- Testaus esim. <https://wave.webaim.org/>

Vaihtoehtoinen teksti

Kuuaile kuvan tarkoitusta. Jätä tyhjäksi jos kuva on vain koristeellinen.

Sisällön tuottaminen

- Selkeät ja kuvaavat otsikot
- Otsikointi H1, H2, H3...
- Selkeä teksti - käytä ymmärrettäviä termejä
- Käytä samoja termejä samasta asiasta
- Lyhyitä kappaleita, jaksota tekstiä
- Alt - tekstit kuviin, joissa on olennaista tietoa
- Linkin teksti kuvaava (ei "lue lisää")

[Lue lisää](#)

[Lue lisää saavutettavuudesta](#)

Saavutettavat dokumentit 1/2

- Onko dokumentti tarpeellinen vai voiko tieto olla suoraan verkkopalvelun sivulla?
- Kaikki dokumentit, jotka ovat julkaistu 23.9.2018 jälkeen
- Word, Excel, Powerpoint, PDF tai muut vastaavat dokumentit
- Kaikki samat kriteerit saavutettavuuteen liittyen kuin verkkosivujen suhteen eli WCAG 2.1 A ja AA tasot

<https://www.saavutettavasti.fi/saavutettavat-asiakirjat/>

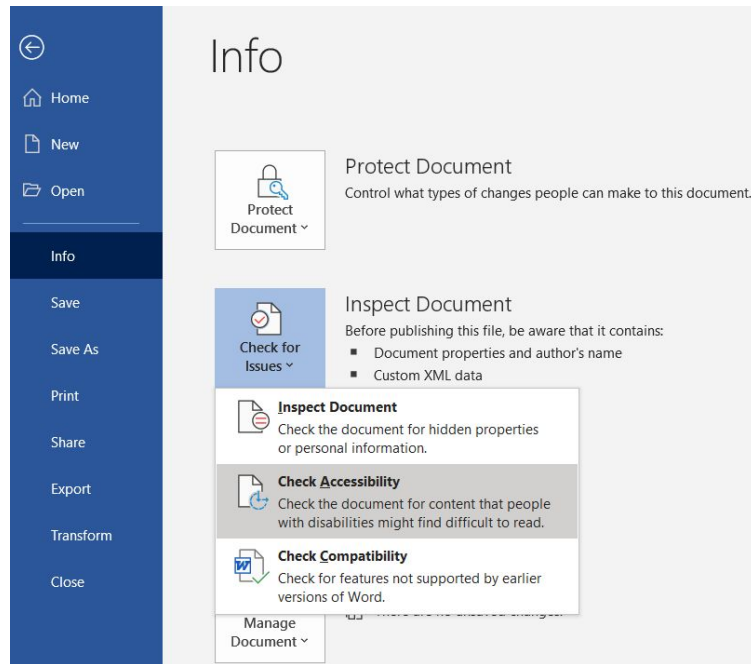
<https://www.youtube.com/watch?v=XPuE9JAUP8g&feature=youtu.be>

Saavutettavat dokumentit 2/2

- Dokumenttien tarkistus => check accessibility/tarkista helppokäyttöisyys

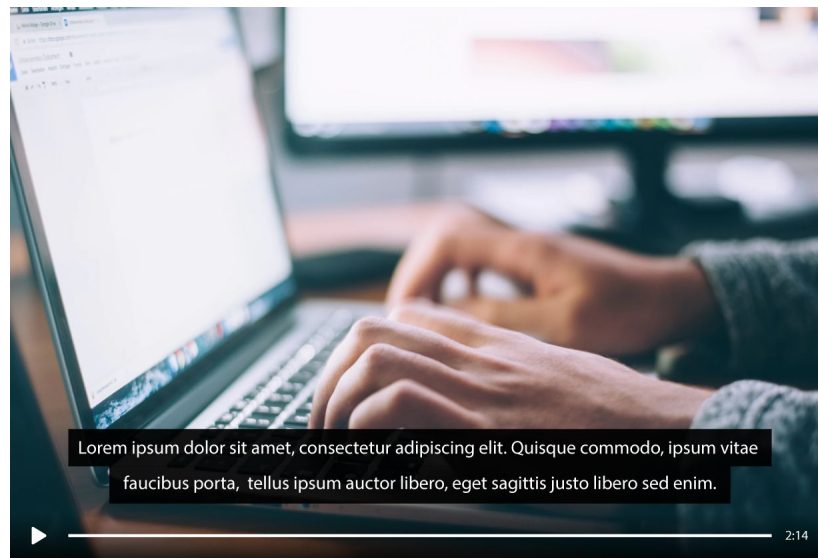
PDF

- tallenna pdf dokumentti
- varmenna, että dokumentin saavutettavuus struktuuri siirtyy myös PDF:ään (asetuksissa saavutettavuus valittuna)

Video ja äänilähetykset

- Videot jotka julkaistaan verkkosivulla tulee olla saavutettavia 23.9.2020
- Tekstitys 2 viikon kuluttua julkaisusta
- Stop nappi
- Myös äänilähetykset (esim. podcastit)
- Suorat lähetykset eivät kuulu lain vaatimusten piiriin

Saavutettavuus on fiksua

- Tuo parempaa käyttäjäkokemusta kaikille, ei ainoastaan ihmisille joilla on rajoitteita
- Miksi haluttaisiin poissulkea 20 % mahdollisista käyttäjistä?
- **Bonus:** Hakukoneoptimoinnin eli SEO:n kannalta hyvä asia (Oikea otsikkostruktuuri, Alt-tekstit, sisältö, kuvaavat otsikot jne.)
- Käyttäjäystävällisyys hyödyttää kaikkia, käyttäjä navigoi pidempään saavutettavalla palvelulla

=> Tulos: taloudellinen hyöty, positiivisia käyttäjäkokemuksia ja tasa-arvo

Lähteet

<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/>

<https://www.saavutettavasti.fi/>

https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/01.01.02_60/en_301549v010102p.pdf

<https://www.w3.org/WAI/perspective-videos/>

<https://www.w3.org/Translations/WCAG20-fi/>

<https://www.celia.fi/saavutettavuus/verkkopalvelujen-saavutettavuus/>

<https://accessibility.blog.gov.uk/wp-content/uploads/sites/52/2016/08/Karwai-blog-1-1.png>

<https://saavutettavuusdirektiivi.fi/>

<https://www.xn--tillgnglighetskrav-ptb.fi/lagar-och-standarder/videor-och-ljudsandningar/>

<https://youtu.be/pFtXy50DvVE>

Työkalut:

<http://wave.webaim.org/>

<https://webaim.org/resources/contrastchecker/>

Facebook sivu: Verkkopalvelujen saavutettavuus (Celian ylläpitämä)

**Tulevaisuus on entistä
enemmän saavutettavuutta!**

Ota yhteyttä jos tarvitset konsultointia
verkkosivujen saavutettavuuden suhteen tai ihan
uudet saavutettavat verkkosivut!

JCO Digital
info@jco.fi
www.jco.fi

j+co